

Onderwerp**Bijzondere Regeling KNIL-graven Assen en Midden-Drenthe****Informatie**

Datum	28 februari 2023	Overleg gepleegd met:
Behandelaar	Marinus Koster	■ Financieel adviseur: Klaas Jan Wijk
Zaaknummer	3007323	☐ Personeelsconsulent:
Portefeuillehouder	Dhr. Bijl/ Schipper	■ Medewerker bestuur en juridische zaken: Jelle de Muinck
Besluitvormend orgaan	Raad	☐ Communicatieadviseur:
		☐ Inkoopadviseur:
		■ Team: Belastingen Karst Stoffers
		■ Naam medewerker: Geert van de Logt
		■ Inspraak/adviesorgaan: Werkgroep Assen- Bovensmilde, Gemeente Assen

Aanleiding/voorgeschiedenis

In 2021 was het zeventig jaar geleden dat de Molukkers naar Nederland kwamen. In dat jaar was er veel aandacht voor de Molukse kwestie, in de vorm van herdenkingen, tentoonstellingen, maar ook in de vorm van een brief waarin ruim 100 burgemeesters het kabinet opriepen het leed te erkennen dat de Molukkers is aangedaan na hun aankomst in Nederland.

In aanloop naar '[70 jaar Molukkers in Nederland](#)' is er van af 2020 landelijk aandacht gevraagd voor de graven van KNIL-veteranen en hun partner. Hierbij werden gemeenten verzocht om een bijzondere status voor de graven van de eerste generatie Molukkers (KNIL-veteranen en hun partner) in Nederland.

Deze bijzondere status van deze graven wordt gezien als een vorm van eerbetoon en erkenning van het leed dat deze eerste generatie Molukkers is aangedaan. Deze bijzondere status houdt kortgezegd in dat voor de betreffende graven geen grafrechten meer hoeven te worden betaald en dat de graven niet worden geruimd. Het kabinet heeft aangegeven dat de grafrechten van de KNIL-graven en hun partner een aangelegenheid is van de begraafplaatsen zelf. Daarom hebben Molukse werkgroepen door heel Nederland zelf de gemeenten benaderd.

In 2020 zijn ook bij de gemeente Midden-Drenthe verzoeken binnen gekomen voor een bijzondere status van KNIL-militairen en hun partner. We zijn in gesprek geweest met Maluku4Mauluku en de werkgroep Assen-Bovensmilde. In goed overleg hebben we besloten om met de lokale werkgroep Assen-Bovensmilde de mogelijkheden verder te verkennen. Deze werkgroep bestaat uit inwoners uit de Molukse wijken in Bovensmilde en Assen. De families hebben soms op verschillende begraafplaatsen in Assen, Bovensmilde en Hooghalen graven liggen.

Ambtelijk is er nauw contact geweest tussen Assen, Hoogeveen en Midden-Drenthe. Dit zijn de gemeenten in Drenthe met een Molukse wijk. In iedere gemeente lag een verzoek voor een bijzondere status. De drie gemeenten hebben de wens uitgesproken om te streven naar een gelijkwaardige oplossing.

Voorstel

Toelichting voorstel

De voortdurende pijn en het gevoel van onvrede hebben hun weerslag op het sentiment van de Molukse gemeenschap. Voor onze Molukse inwoners blijft er een afstand om volwaardig deel uit te maken van de Nederlandse -en dus ook de Midden-Drentse- samenleving. Erkenning en eerbetoon - ook op lokaal niveau- is daarom van groot belang om de afstand tot de Nederlandse samenleving te verkleinen. Hier draagt het toekennen van een bijzondere status aan de graven van KNIL-veteranen aan bij. Daarom heeft bijna iedere gemeente besloten om deze bijzondere status ook toe te kennen. De inhoud van deze bijzondere status varieert, van gemeenten die de grafrechten voor een bepaalde periode niet in rekening brengen, tot gemeenten die de grafrechten en daarmee ook het onderhoud van de rechthebbenden overnemen.

Zoals eerder aangegeven zijn wij sinds eind 2020 in gesprek met een lokale Molukse werkgroep over de KNIL-graven op de begraafplaatsen in Assen en Midden-Drenthe. Op een open en respectvolle wijze hebben we met de werkgroep gesproken en meegedacht over een bijzondere regeling voor de betreffende graven waarmee erkenning en eerbetoon wordt uitgesproken en het verhaal van de Molukse kwestie blijvend kan worden verteld.

De regeling kent de volgende onderdelen:

- 1. Voor de graven van KNIL-veteranen en hun partner wordt met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2020 en voor -in eerste instantie een periode van 30 jaar- geen grafrechten meer geheven***

Voor de graven van KNIL-veteranen en hun partner en Molukse kindergraven uit de periode van Woonoord Schattenberg wordt met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2020 en voor -in eerste instantie een periode van 30 jaar- geen grafrechten meer geheven. Dit kan vervolgens telkens worden verlengd. Belangrijke voorwaarde hiervoor is dat het betreffende graf niet in een dusdanig slechte staat van onderhoud is of daarin vervalt dat er sprake is van een gevaarlijke situatie. Groot onderhoud, en andere rechten en plichten van een graf vallen niet onder de grafrechten en blijven de verantwoordelijkheid van de rechthebbende. De beheersverordening van de gemeentelijke begraafplaatsen blijft van toepassing. Dit betekent dat de gemeente de grafrechten niet overneemt.

Als ingangsdatum voor de eerste periode van de verlenging met 30 jaar is 1 januari 2020 gekozen. Dit, omdat er sinds medio 2020 contacten zijn tussen de Molukse gemeenschap en de gemeenten over de KNIL-graven. Verlengingen van grafrechten die door rechthebbenden zijn aangegaan **na** 1 januari 2020 worden aan de rechthebbende terugbetaald. In onze gemeente zijn er geen grafrechten die in aanmerking komen.

Het uitvoeringsbesluit Graven, asbezorging en Gedenkplaatsen Midden-Drenthe bepaald dat in een graf kunnen worden begraven of bijgezet:

- ten hoogste één lijk, of en maximaal 2 asbussen of urnen in het graf.

De Bijzondere Regeling geldt nadrukkelijk alleen voor de graven van KNIL-veteranen en hun partner en Molukse kindergraven uit de periode Woonoord Schattenberg. Alleen voor deze graven wordt met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2020 en voor -in eerste instantie een periode van 30 jaar- geen grafrechten meer geheven. Dit betekent dat in de betreffende graven ook alleen KNIL-veteranen en hun partner kunnen worden begraven en dat andere overledenen niet kunnen worden bijgezet. Het schudden van het graf is ook niet mogelijk. Dit wijkt af van de ruimte waar normaliter sprake van is. Rechthebbenden worden schriftelijk gevraagd of zij gebruik willen maken van de Bijzondere Regeling. De hierboven genoemde consequentie zal hierbij worden benoemd.

Tenslotte gaat de regeling over (het verlengen van) grafrechten. De (gemeentelijke) kosten van de begrafenis vallen hier niet onder.

2. Oprichten van een Stichting onderhoud KNIL-graven Assen en Midden-Drenthe

Zoals gebruikelijk zal er een rechthebbende geregistreerd moeten staan waarmee wij in contact kunnen treden om de rechten te verlengen, in het geval van een calamiteit, of als er sprake is van gevaarstelling. Het kan voorkomen dat er voor een bepaald graf geen opvolger van een rechthebbende is. Wij hebben met de Molukse werkgroep gesproken over een door de Molukse gemeenschap op te richten stichting waaraan een rechthebbende de rechten op een KNIL-graf kan overdragen. Zo blijft er een rechthebbende, en dit maakt verlenging van de grafrechten mogelijk (waarvoor dus geen kosten in rekening worden gebracht). Ook voor het overschrijven van de grafrechten op naam van de Stichting worden geen leges in rekening gebracht. Met vrijwilligers kan de Stichting het onderhoud van deze graven voor haar rekening nemen, maar dit ook doen voor graven waarvan een rechthebbende of nabestaande dit zelf niet meer kan.

De Molukse werkgroep kan zich vinden in het oprichten van een dergelijke stichting en neemt het voortouw hierin (onder andere door de gesprekken hierover te voeren met de Molukse gemeenschap). De gemeenten faciliteren en nemen de kosten voor het oprichten van de Stichting voor haar rekening.

Mocht de Stichting op een gegeven moment geconfronteerd worden met graven waar groot onderhoud noodzakelijk is en waarvoor -naast de inzet van de vrijwilligers- kosten moeten worden gemaakt dan kan een beperkte tegemoetkoming in de kosten aan de Stichting worden overwogen.

3. Vertellen van het verhaal op de begraafplaatsen

Op een nader in te vullen wijze wordt op de begraafplaatsen aandacht besteed aan het verhaal van de Molukkers in Nederland. Dit wordt opgepakt door de Molukse werkgroep, in afstemming met de gemeenten. De gemeenten nemen de kosten voor de uiteindelijke invulling voor hun rekening.

4. KNIL-insigne

Op de individuele graven van de KNIL-militairen en hun partner kan -als de rechthebbende dat wenst- een insigne geplaatst worden, waardoor de graven herkenbaar worden als zijnde Molukse KNIL-graven. De werkgroep zorgt voor het ontwerp van het insigne. De gemeenten nemen de kosten voor hun rekening.

Alternatieven

Het alternatief is om niets te doen of het voorstel gewijzigd aannemen. Dit doet niet recht aan het proces is gevolgd, en aan de erkenning waar de gemeenten en de Molukse gemeenschap samen naar streven.

De regeling zoals die nu voorligt kan op de instemming van de werkgroep rekenen. Met de werkgroep vindt afstemming plaats over het informeren van de Molukse gemeenschap. De Molukse gemeenschap is op verschillende momenten over het opstellen van een bijzondere regeling voor de KNIL-graven geïnformeerd en heeft daarbij ook input geleverd.

Randvoorwaarden

Een belangrijke voorwaarde is om een stichting op te richten voor het beheer en onderhoud van de graven. Deze stichting kan ook als rechtspersoon de graf rechten overnemen indien er geen rechthebbende (meer) is. De stichting kan ook een coördineerde rol hebben in het beheer en onderhoud van de graven.

De rechten op de graven die vallen onder de Bijzondere Regeling KNIL-graven Assen en Midden-Drenthe kunnen -als aan de voorwaarden wordt voldaan- steeds worden verlengd. Hier zal met de herinrichtingsplannen van begraafplaatsen Bovensmilde en Hooghalen rekening mee moeten worden gehouden.

Risico's

Er is nog geen uitgewerkt beleid voor bijzondere of waardevolle graven. Het is mogelijk dat andere groepen ook een beroep willen doen op een gelijkwaardige regeling. Toch vinden we, gezien de historie van onze gemeente met de Molukse bewoners, het uitlegbaar om tot deze regeling te komen.

Financiële gevolgen

De gemeente gaat samen met de Molukse werkgroep in overleg over een te maken informatiebord. Dit wordt geen gedenkstenen met namen. De bedoeling is om de geschiedenis en het verhaal van de Molukkers in Nederland te vertellen. De wens is dat de graven van de KNIL-veteranen herkenbaar zijn aan een KNIL-insigne. De verwachting is dat dit ongeveer 80 stuks zijn. De kosten van beide zijn nog niet bekend. We proberen dit binnen de bestaande budgetten op te lossen. Mocht dit tot overschrijdingen dreigen te leiden, dan leggen we u een separaat voorstel voor dekking voor.

Het is in Midden-Drenthe niet nodig om grafrechten terug te betalen. Er zijn geen grafrechten verlengd na 1-1-2020.

Geen baten ontvangen grafrechten

Van in totaal 14 graven wordt in de toekomst geen leges ontvangen van het verlenen van de grafrechten. De grafrechten lopen in diverse jaren af. De eventueel te ontvangen baten zijn zo klein dat deze geen effect hebben op de begroting.

Beheer en onderhoud

Het beheer en onderhoud van graven zelf wordt uitgevoerd door de rechthebbende. Dit is of de huidige rechthebbende of de op te richten stichting. De beheersverordening gemeentelijke Begraafplaatsen Midden-Drenthe blijft van toepassing. De gemeente doet het reguliere beheer en

onderhoud de begraafplaats, behalve de graven.

Beperkte tegemoetkoming in de kosten

Zoals wij eerder geschreven hebben kan de Stichting een verzoek indienen voor een beperkte tegemoetkoming in de kosten. In dat geval wordt een apart voorstel naar het college gestuurd of wordt dekking gezocht binnen bestaande budgetten.

Personele gevolgen

Na het bekend worden van de regeling is te verwachten dat nabestaanden contact opnemen met Burgerzaken. Dit kan een tijdelijke piek veroorzaken. Wellicht kan de werkgroep hier in helpen om de contacten te stroomlijnen.

Duurzaamheid

Niet van toepassing.

Publicatieniveau

Openbaar

Overig

In Midden-Drenthe zijn er twee begraafplaatsen waar KNIL-militairen en hun partner zijn begraven. Het betreft de begraafplaats in Bovensmilde en de begraafplaats in Hooghalen.

Begraafplaats Hooghalen:

- Begraafplaats Hooghalen heeft een directe connectie met het Woonoord Schattenberg (1951-1971).
- Er zijn 77 graven van KNIL-militairen en partner.
- Hiervan 6 huurgraven. De overige zijn destijds kosteloos uitgegeven (rechthebbende gemeente).
- Er zijn ongeveer 100 kindergraven uit de periode van Woonoord Schattenberg. Het merendeel is destijds kosteloos uitgegeven.

Begraafplaats Bovensmilde:

- Er zijn 70 graven van KNIL militairen en partner.
- Hiervan 8 huurgraven en overige meest uitgegeven voor onbepaalde tijd.

Vaststellen KNIL-militairen

Door de werkgroep is een inventarisatie gemaakt van alle KNIL-graven en hun partner. Van alle eerst generatie KNIL-militairen is het oorspronkelijke legernummer gecontroleerd. Het betreft dus alleen personen die actief bij de KNIL hebben gediend en hun partner.

Vervolprocedure/communicatie

Na uw besluit informeren we de Molukse gemeenschap via de werkgroep. Vanuit de Bijzondere Regeling KNIL-graven Assen en Midden-Drenthe werken we aan het oprichten van de stichting. Ook wordt bekeken op welke manier er aandacht kan worden besteed aan het verhaal van de Molukkers en het ontwerp van de insignes. Conform de eerdergenoemde afspraken zal de Molukse werkgroep in deze zaken nu eerst het voortouw nemen.

Bijlagen

- Raadsvoorstel Bijzondere Regeling KNIL-graven Assen en Midden-Drenthe
- Tweede wijzigingsverordening lijkbezorgingsrechten 2022